

ACATISTUL ICOANEI MAICII DOMNULUI PANTANASSA

Editat cu binecuvântarea
PS Petru, episcop de Caffa

THEOSIS
2026

EDITURA THEOSIS

Comenzi online: www.theosis.ro

Comenzi prin e-mail: office@theosis.ro

Comenzi telefonice: 0770 111 916

Textul acestui acatist a fost tradus și prelucrat
de către PS Petru Pruteanu și monahul Damaschin Aghioritul,
urmând originalul grecesc alcătuit de Cuviosul Iosif Vatopedinul.

Tehnoredactare și copertă: pr. Florin Leonte

© Asociația Filocalia din Portugalia

PayPal: filocalia.pt@gmail.com

Puteți susține activitățile noastre, dar mai ales construcția
unei biserici ortodoxe în Cascais – Portugalia,
făcând donații în euro la numărul de cont
IBAN: PT50-0033-0000-45812491811-05
BIC: BCOMPTPL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Acatistul icoanei Maicii Domnului Pantanassa / trad. din

lb. greacă: episcopul Petru Pruteanu și monahul Damaschin
Aghioritul ; ed. cu binecuvântarea PS Petru, episcop de Caffa. -
Oradea : Theosis, 2026
ISBN 978-630-95096-9-7

I. Petru Pruteanu, episcop de Caffa (trad.)

II. Damaschin Aghioritul (trad.)

Acatistele în viața duhovnicească a creștinului

Acatistul icoanei Maicii Domnului Pantanassa, adică „Împărăteasa tuturor”, este, în general, un imn de laudă închinat Maicii Domnului, asemenea Acatistului Buneivestiri și altor texte imnografice. Iar în mod special, el este închinat icoanei Născătoarei de Dumnezeu, pictată în Muntele Athos în secolul al XVII-lea. Această icoană a fost adusă la Mănăstirea Vatoped în 1990 de către obștea lui gheron Iosif Vatopedinul (1921-2009) de la Nea Skiti, fiind așezată spre închinare în biserica mare a mănăstirii.

În evlavia credincioșilor, icoana Pantanassa este cunoscută pentru numeroasele minuni de vindecare a cancerului și a altor boli grave, dar și pentru ajutorul în lupta duhovnicească – motiv pentru care, este cinstită de două ori pe an: la 15 octombrie și 18 august. Inițial nu exista un imn-acatist dedicat acestei icoane, pentru că tradiția greacă nu cunoaște atât de multe acatiste precum tradițiile rusă sau română. Totuși, văzând evlavia monahilor și a mirenilor față de acest chip al Maicii Domnului, gheron Iosif Vatopedinul i-a compus un imn-acatist (doar că grecii preferă denumirea de „heretisme”, de la repetatele salutări „Bucură-te!”, gr. *Hairete!*).

Din păcate, așa cum se întâmplă foarte des și aproape inevitabil, din dorința sinceră de a fi cât mai fideli originalului, traducătorii sacrifică uneori stilul și profunzimea poetică, mai ales atunci când, din evlavie și respect față de autor, evită orice formă de adaptare sau parafrizare a textului. Bineînțeles, cei care prețuiesc această abordare pot continua să citească traducerile făcute până acum. În cazul de față însă, fără a știrbi în vreun fel memoria lui gheron Iosif – ba chiar continuând evlavia pe care

marele stareț a avut-o pentru Maica Domnului și pentru această minunată icoană a ei – am considerat oportună o nouă traducere a textului, punând un accent mai mare pe forma poetică a acatistului și aprofundând sensul teologic al unor expresii care riscau să devină redundante. Nu am ezitat să fim creativi și expresivi, ori de câte ori am simțit nevoia, considerând că acest lucru va facilita recitarea comunitară și particulară a acestui imn liturgic. Credem că același lucru și l-a dorit autorul însuși, căci textul grecesc are formă de poezie cu rimă – model pe care am încercat să-l urmărim și în română, respectând în același timp substanța teologică a originalului.

Acatistul ocupă un loc aparte în viața Bisericii, situându-se între cultul public și rugăciunea personală. Nu este o slujbă liturgică propriu-zisă, dar nici o simplă rugăciune particulară. Este o formă de rugăciune innografică structurată, care aparține Tradiției Bisericii chiar și atunci când este citită în particular.

Modelul tuturor acatistelor rămâne Acatistul Bunevestiri, alcătuit în secolul al VI-lea, o sinteză teologică a tainei Întrupării, nu o exprimare sentimentală a evlaviei. Termenul *akáthistos* („stând în picioare”) indică o stare de atenție și respect înaintea lui Dumnezeu. Structura acatistului, deși constă din multiple alternanțe și repetări, nu urmărește emoția, ci fixarea adevărilor de credință în conștiința celui care se roagă.

Din acest motiv, acatistele au și un rol catehetic. Ele concentrează adevăruri esențiale ale credinței: lucrarea mântuitoare a lui Hristos, rolul Maicii Domnului și al sfinților, sensul nevoinței și al mărturisirii. Prin repetiție și ritm, credinciosul învață un limbaj corect al rugăciunii, ferit de improvizații și formulări neclare.

Totodată, acatistul are un folos ascetic. Citirea lui cere timp și atenție, impunând un ritm diferit de cel al vieții cotidiene. Pentru cei care nu au ajuns încă la măsura contemplării Psalmilor sau la practica rugăciunii isihaste, părinții duhovnicești recomandă adesea acatistul ca o formă de rugăciune accesibilă, ca un suport

textual care previne împrăștierea gândurilor și oferă o punte către rugăciunea contemplativă. Spre deosebire de canoanele de pocăință, el pune accent pe bucuria doxologică, aducând un echilibru necesar vieții duhovnicești.

Este important ca acatistele să fie ferite de abordări pietiste sau superstițioase. Ele nu sunt formule magice și nici mijloace automate de rezolvare a problemelor. Atunci când sunt transformate într-o practică obsesivă sau într-o formă de „negociere” cu Dumnezeu, ele își pierd sensul bisericesc. Rugăciunea nu este tranzacție, ci relație.

Folosul real al acatistelor apare atunci când ele sunt integrate în viața sacramentală a Bisericii. Ele nu pot înlocui Liturgia, Spovedania sau Împărtășania, dar pot pregăti inima pentru acestea și pot susține rugăciunea personală în perioade de boală, încercare sau lipsă de acces la slujbele bisericești. Chiar citit acasă, acatistul rămâne o rugăciune a Bisericii, nu una individualistă. Mai mult decât atât, la sfârșitul acatistelor, în lipsa preotului (care, de regulă, pomenește pomelnicele credincioșilor, numite de unii, în mod greșit, tot „acatiste”), fiecare poate pomeni numele celor dragi sau aflați în nevoi, împlinind porunca Domnului de a ne ruga unul pentru altul.

Faptul că Acatistul Bunevestiri este integrat în rânduiala Postului Mare arată limpede această legătură dintre rugăciunea personală și cultul public. Rugăciunea din chilie este o prelungire a vieții liturgice, nu o alternativă la ea.

În concluzie, folosul citirii acatistelor nu constă în trăiri spectaculoase, ci în formarea treptată și statornică a omului lăuntric. Ele educă mintea, curăță limbajul rugăciunii și mențin legătura vie cu Tradiția Bisericii. Citite cu discernământ și fără absolutizare, acatistele rămân un sprijin real și echilibrat al vieții duhovnicești ortodoxe.

Episcop Petru Pruteanu

ACATIST CĂTRE PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU, ÎMPĂRĂTEASA TUTUROR (PANTANASSA)

Preotul și poporul stând în fața icoanei Maicii Domnului Pantanassa, săvârșesc următoarea rânduială: Binecuvântarea și rugăciunile începătoare, după care se continuă cu Doamne miluiește (de 12 ori), Slavă..., Și acum..., apoi:

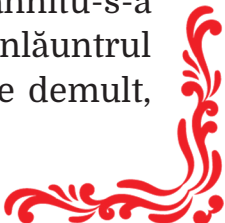
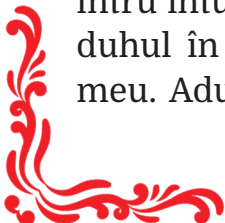
Veniți să ne închinăm Împăratului nostru Dumnezeu.

Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos, Împăratul nostru Dumnezeu.

Veniți să ne închinăm și să cădem la Însuși Hristos, Împăratul și Dumnezeuul nostru.

Psalmul 142 (iar preotul face cădirea)

Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea într-adevărul Tău, auzi-mă într-adevăr Ta și să nu intri la judecată cu robul Tău, că nimeni din cei vii nu-i drept înaintea Ta! Vrăjmașul a prigonit sufletul meu și a smerit până la pământ viața mea; așezatu-m-a într-întuneric ca pe morții cei din veac. Măhnitu-s-a duhul în mine și inima mea s-a tulburat în lăuntrul meu. Adusu-mi-am aminte de zilele cele de demult,

cugetat-am la toate lucrurile Tale, la faptele mâinilor Tale m-am gândit. Întins-am către Tine mâinile mele, sufletul meu – ca un pământ fără de apă. Degrab auzi-mă, Doamne; slăbit-a duhul meu! Să nu-ți întorci fața Ta de la mine, ca să nu mă asemăn celor ce se coboară în mormânt! Fă să aud dimineața mila Ta, că la Tine mi-e nădejdea! Arată-mi, Doamne, calea pe care voi merge, că la Tine am ridicat sufletul meu! Scoate-mă de la vrăjmașii mei, Doamne, că la Tine am scăpat! Învață-mă să fac voia Ta, că Tu ești Dumnezeuul meu! Duhul Tău cel bun mă va călăuzi la pământul cel drept. Pentru numele Tău, Doamne, îmi vei da viață; întru dreptatea Ta vei scoate din necaz sufletul meu și întru mila Ta vei stârpi pe vrăjmașii mei, și vei pierde pe toți cei ce necăjesc sufletul meu, că eu sunt robul Tău.

Slavă... Și acum..., Aliluia, Aliluia, Aliluia,
slavă Ție Dumnezeule (de 3 ori).

* * *

Condac, glasul al 8-lea

Podobie: „Apărătoare, Doamnă...”¹

Înaintea sfintei și preaslăvitei tale icoane, cu evlavie stând, o, Împărăteasă a tuturor! Te cântăm și te mărim noi, credincioșii, și cu smerenie te rugăm să reverși tămăduiri, celor ce aleargă la tine cu credință, ca să strigăm ție: **Bucură-te, de Dumnezeu aleasă, a tuturor Împărăteasă!**

Icosul 1

Al îngerilor întâistătător din cer a fost trimis să zică Împărătesei tuturor: „Bucură-te!”²; iar prin glasul său netrupesc, întrupat văzându-Te, Doamne, a îndemnat întreaga făptură să strige către dânsa unele ca acestea:

Bucură-te, început și pârgă a mântuirii neamului omenesc; bucură-te, mângâierea celor căzuți sub blestemul strămoșesc.

Bucură-te, că prin tine Dumnezeu S-a făcut într-un locuitor; bucură-te, că prin al tău „Fie!”, s-a pus începutul înnoirii tuturor.

Bucură-te, înțelegere a voinței Celui ce toate le-a zidit; bucură-te, că dintru tine, lui Dumnezeu-Cuvântul veșmânt I-ai dăruit.

¹ A se vedea varianta pe note a Condacului la sfârșitul cărții.

² În tradiția greacă, acest început al Icosului I se rostește de 3 ori.